

perotet 'personatge del pessebre' (BDLC XII, 311). *Perico* val.: a Bocairent «el cucurull de la tonya o panquemao»; i també *els perikoz de kansalá*. *Pericó* m., mot comarcal d'alguns rodals entre Bna. i Girona, amb diverses accs., que ja detalla *AlcM* (*pericó* I, *pericó* II, *perico*), que no puc detenir-me a explicar bé (ni a des-
 5 triar fins a quin punt no s'hi barreja també el nom de planta *pericó* < fr. *périmon* < *hypericum*). Em limito a l'acc. menys coneguda i que conec millor: a St. Pol de Mar (1920 ---) i a Horsavinyà (vells pagesos, 1969), un *pericó* és una basseta, amb recinte d'obra, arran de terra, sovint adornada plantant-hi herbes florides, i on cau un raig d'aigua (les velles i dametes santpolenques eren molt cofoies dels pericons que adornen les eixides davanters dels carrers alts; també n'hi havia un a l'ar-
 15 caica Font de Llaveneres en el bosc dessota St. Llop d'H.); a la masia dels Bajaltes «la font del *pericó* fou adornada amb un cap de Medusa --», Coromines (*Silèn* II, O. C., 21.1). Es podria conjecturar que sigui un derivat de *pica* si bé alterat, car per més que la *pica* sigui arran de paret i a nivell de mà d'home, la formació diminutiva podria justificar la diferència: un **piqueró* > un *pericó* amb metàtesi fomentada per la semblança amb el nom de persona i el de planta *pericó* < *hypericum* (perquè ho fomentés no caldria que els pericons herbacis s'usin realment en els aquàtils). *Perica*. *Pericot*. *Periquet*. *Periquillo*. *Periquito* (llo-ro) < cast. *periquito* [1555]; per a aquest i per als americans *pericó(n)* 'vano' i 'ball', veg. DCEC (PERICO).

Perea, V. *peresa* *Pere-cau-cau*, V. *panical* (ESPI-NA) *Pereferit*, V. *Pere Peregrí*, *peregrinació*, *peregrinament*, *peregrinar*, -nant, *peregrinitat*, V. *agre Perèixer*, V. *perir* (a *parterir*, PARIR) *Perelló*, V. *péra* (PEDRA) i *penelló* *Perellonada*, *perelloner*, V. *pera* *Peremariir*, V. *Pere Perempció*, *peremptori*, *peremptorietat*, V. *redimir* *Perendengues*, V. *pelen-
 35 dengues* (PENJAR) *Perenga*, V. *pera*; és una espècie de tudó a la Vall d'Aran, mot d'origen incert, sobre el qual hi ha nota en el *Voc. Aran.*, que no em satisfà gaire *Perennial*, *perenne*, *perennitat*, V. *any Perequació*, V. *igual* *Perer*, *perera*, *pereral*, V. *pera*

PERESA, del ll. PĪGRĪTĪA id., derivat de PĪGER, 45 -GRA, -GRUM, 'peresós'. □ 1.ª doc.: «Per la *perea* que ac lo clergue --- e car dormí una pessa après que hac aüt lo missatge, s'esdevenç que --- fo lo malalt trespasat de aquesta vida sens que no ac combregat; «l'esperarver significa los hòmens qui no ajuden a home --- e con hom los prega e no-ls dóna re, fér hom lur coratge de *perea* e treball ['hom afecta llur cor amb una sensació de mandra i de sofriment'], e per açò són a home strans e salvacges», Llull (*Merav.*, NCL. IV, 306; *Blanq.* II, 140.24).

No cal detenir-se aquí en la doble forma *peresa*/*perea*, que és qüestió de gramàtica general. És sabut que a l'Edat Mitjana *perea* es troba també en autors dels dominis or. i bal., i que avui ha quedat limitada al val. i part del cat. occid. (més aviat fora dels Piri-
 60

neus); en el P. Val. és ja força general des de l'extrem N.: *peréa*, Vinaròs, Castell-de-Cabres, Vallibona, Vilafranca M. 1934, 1961. És sabut també que en cat. or. té alguna extensió vulgar la pronúncia *préza*, si bé incomparablement menys que en l'adjectiu *prázós*, en el qual, és bastant general, si bé amb caràcter vulgar i rebutjat per tota la gent que parla curosament.¹

DERIV.: *Peresós*: a l'Edat Mitjana està molt estesa la variant *peresós*: «accídia --- desama bé comú e especial, e fa home negligent e *peresós*, e ha plaer de mal», Lull (*Gentil*, 80.3f.); «ne la bona donzella / estiga ociosa / car d'ociositat ve e neix luxúria / ne jamés nulla persona golosa ne *peresosa* fo casta», Eiximenis (*Dones*, cap. 29; per al text del poema, desprofigat, veg. *EntreDL* I, 195, 23.8); «Déu --- ja-l loen los ocells: lo rossinyol, a miça nit, les oronetes, abans del dia --- los pardalets quan ja és de dia: no-y à tan malastroc ocell, tan *peresós*», StVicençF (*Serm.* I, 115.23). La variant *peresós* també existí, però, des d'antic (Jafuda, Pere III), si bé rara; però si es troba tan poc és perquè, quasi instantàniament, sofrí dilació convertint-se en *pererós*.

És una variant encara vulgar i no pas rara (per més que la silenci *AlcM*: ho deia així, p. ex., un home distingit com el Dr. E. Ribas i Ribas, 1927, que era fill del Masnou, i l'he sentida a d'altres), però sobretot molt estesa antigament (la informació i fonètica cat. de Spitzer són deficientes: *LexikK*, 102): «era home *pererós* e no volc fer lo lit», «con tu, fill, est temptat en los béns de ton senyor --- o est *pererós* a defendre-l dels seus enemics, adoncs deus recórrer a caritat», Lull (*Blanq.*, NCL. I, 271.10; 1.ª i 2.ª *Intenció*, 327.4); forma molt sovintejada en Lull: *Do. Pu.* (ed. Gili, 249, 255); *Merav.* (NCL. III, 43, *perarós* III, 5); «açò diran los molls e *perarosos*», AntCanals (*Provid.*, NCL., 108; *pererosos*, *Scipió*, ed. Miquel, p. 29); «Diu Salamó: que desig mate lo *pererós*; y hom qui és *pererós* no fa gran son viatge» en la *Doctrina Moral* del mall. En Pacs.

De l'antic *perea* degué formar-se un verb **perejar*, tot seguit contret en *perejar*, que hom assenyala a Cerdanya (*em pereja d'anar a treballar*, Volart, BDC II, s. v.): i no és estrany, perquè a Cerdanya les formes en -ea, de -ITIA, han deixat fermes petjades toponímiques (*Roc de la Malè*, *Portè* etc.). *Peresívol*.

Emperesir-se [S. XIII]: «Via és feyt a tu --- leva sus --- no-t vulyes *emperesir*», f° 115v1, n. 98a (tots dos mss. P i B, trad. *pigrescere*). Encara que no figura en diccs. fins a Belv., fou certament d'ús continu, car els escr. Renaix. el mostren fonament arrelat: «TEMPE --- Al bruyt suau del vincladis fullatge, / ses ones argentines, / dant besos a les flors, y fent joguines, / de verger en verger *s'emperesiren*, / y a l'ombra dels rosers que 'l sol abeura / --- / pel son d'amor vensudes, s'adormiren», *Ail.* (VII, 15.10). «Al sentir-se deslligat, lo nen cessà de plorar y estirà sos membres ab *emperesit* deliqui», «Ab una mirada reganyosa escampà d'allí al servey *emperesit*», «La Toneta --- passejà *emperesida* la vista per la sala»; «Y béta, que no vols venir a dar una ullada al ball? —digué D. Ramon a